

Zpráva o činnosti v období 6/2002 – 3/2003

Založení Asociace knihoven vysokých škol

Asociace knihoven vysokých škol (dále jen AKVŠ) byla založena jako zájmové sdružení právnických osob na ustavující konferenci dne 13. 6. 2002. Zakládajícími členy se stalo 21 veřejných vysokých škol, jejichž seznam je přílohou této zprávy. Ustavující konference projednala a schválila stanovy, provedla volbu členů výkonného výboru, projednala a schválila plán činnosti a rozpočet na rok 2002. Dále pověřila zvolenou předsedkyni k výkonu všech administrativních kroků, které byly zapotřebí k registraci sdružení.

AKVŠ byla dne 8. 7. 2002 zaregistrována jako sdružení právnických osob u Městské části Praha 6, bylo jí přiděleno IČO 70977602 a vůči Finančnímu úřadu Prahy 6 byla splněna ohlašovací povinnost. U České spořitelny v Praze 6 byl založen běžný účet s dispozičním právem pro předsedkyni a jednatele.

Činnost výkonného výboru

V uvedeném období výkonný výbor (dále jen VV) řídil a organizoval činnost AKVŠ tak, aby byly v plném rozsahu plněny úkoly, které ukládají stanovy a úkoly přijaté ustavující konferencí. VV se sešel na 4 schůzích:

- První schůze výkonného výboru (dále jen VV) se konala bezprostředně po konferenci dne 13. 6. 2002. Výkonný výbor na svém prvním jednání, v duchu přijatých stanov, potvrdil do funkce předsedkyně PhDr. Barboru Ramajzlovou, zvolil jako místopředsedkyni Mgr. Ivu Procháskovou a jako jednatele ing. Jaroslava Šilhánka.
- Druhá schůze VV se konala 10. 10. 2002. Byly projednány a odsouhlaseny výdaje. Diskutovalo se o přípravě webových stránek a o rámcových zásadách hospodaření. Podle plánu byly stanoveny zásady pro konání porad VV a pro organizaci výročních konferencí. Bylo dohodnuto, že VV se bude od r. 2003 scházet pravidelně jednou za dva měsíce, vždy 1. středu v měsíci. Výroční konference se budou konat v dubnu každého roku. Předběžně bylo dohodnuto, že se bude 1. výroční konference konat na ČVUT v Praze. VV se dále zabýval přípravou Celostátní porady vysokoškolských knihoven 2002 (CPVŠK), která se konala ve dnech 22.- 23. 10. 2002 v Praze. Byla projednána kontinuita činnosti Pracovní komise pro vysokoškolské knihovny RVŠ.
- Třetí schůze VV se konala 17. 12. 2002. Bylo projednáno a odsouhlaseno hospodaření – příjmy a výdaje k tomuto datu. Dále byl připomínkován materiál „Pravidla hospodaření Asociace knihoven vysokých škol“. Jednalo se o přípravě materiálu o elektronických informačních zdrojích na vysokých školách, o novele knihovního zákona. Dále byly komentovány závěry ze zprávy o aktuálních problémech vysokoškolských knihoven, která byla předložena předsednictvu Rady vysokých škol. Byla provedena příprava pro plán a rozpočet pro rok 2003.
- Čtvrtá schůze se konala 5. 2. 2003. Byla projednáno a odsouhlaseno hospodaření – příjmy a výdaje. Webové stránky, které byly vystaveny na adrese www.akvs.cz, byly schváleny. Předsedkyně podala zprávu o jednání ÚKR, SKIP, pracovní skupiny Národní politiky V a V. Na základě předchozích jednání byla dne 5. 2. 2003 oficiálně ustavena třetí odborná komise Asociace – Pracovní komise pro vysokoškolské knihovny při RVŠ. Dále byl projednáván materiál k elektronickým informačním zdrojům. Byl navržen plán a rozpočet pro rok 2003 a projednána příprava výroční konference AKVŠ. Bylo dohodnuto, že pozvánka na výroční konferenci bude zaslána rektorovi UK s dopisem, ve kterém bude požádán, aby zvážil účast UK v AKVŠ.

Hlavní aktivity

Celostátní porada vysokoškolských knihoven

V pořadí již devátou poradu, kterou v minulých letech pořádala Pracovní komise pro vysokoškolské knihovny RVŠ, tentokrát organizovala AKVŠ jako svoji výroční akci. Zúčastnilo se jí 180 pracovníků převážně vysokoškolských knihoven. Účastníci byli seznámeni s plány a cíli AKVŠ. Hlavním projednávaným tématem byla problematika elektronických informačních zdrojů. Porada se dále zabývala aplikací knihovního zákona v prostředí vysokoškolských knihoven a v programu byly představeny novinky v oblasti knihovních systémů dostupných na českém trhu. V doprovodném programu se prezentovaly komerční firmy (knihovní SW, distribuční a producentské firmy zajišťující informační zdroje, firmy pro pomůcky a nábytek do knihoven).

Novela knihovního zákona

V roce 2002 vstoupil v platnost zákon č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), který dával možnost zřizovatelům knihoven přihlásit je do konce roku 2002 do evidence ministerstva kultury. Hlavní důvody, proč knihovny stály o přihlášení se do evidence MK byly tyto:

evidované knihovny mají možnost žádat dotaci z peněžních prostředků státního rozpočtu (§ 15 knihovního zákona), mohou při revizi knihovních fondů využít výjimky ze zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (§ 16 knihovního zákona), za evidované knihovny sjednává Národní knihovna ČR smlouvy s ochrannými autorskými organizacemi, zastupuje knihovny systému knihoven při jednání s kolektivními správci autorských práv ve věci úhrady odměn za užití autorských děl (zákon č. 121/2000 Sb., § 9 knihovního zákona). Do konce r. 2002 zaevidovalo 20 veřejných vysokých škol svoje knihovny, 4 školy připravují formální náležitosti pro registraci.

Vysokoškolské knihovny přivítaly klady knihovního zákona, zejména jeho otevřenost všem typům knihoven. Problematickou se stala ta část zákona (§3 a § související), která definuje a pojmenovává pouze vybrané knihovny (Národní knihovna apod., krajské knihovny) a dalším nabízí v zásadě nic neřikající kategorie „základní“ a „specializovaná“. Zákon nereflektuje skutečné postavení a funkci vysokoškolské knihovny v systému veřejných knihovnických a informačních služeb. Registrace vysokoškolských knihoven tedy proběhla s vědomím, že ani typ „specializovaná“, ani „základní“ není vhodné systémové zařazení, a že by bylo vhodné tuto skutečnost změnit. Záměr novelizovat knihovní zákon v tomto smyslu byl podpořen faktem, že v roce 2003 bude MK připravovat novelu knihovního zákona kvůli regionálním funkcím vybraných knihoven a kvůli standardům veřejných knihovnických a informačních služeb. První jednání byla vedena na půdě Ústřední knihovnické rady jako poradního orgánu ministra kultury zatím neúspěšně. VV je stále přesvědčen o účelnosti novely a zvažuje další kroky, které by vedly k jejímu prosazení.

Elektronické informační zdroje

Do plánu AKVŠ na rok 2002 byl zcela záměrně dán úkol – zpracování materiálu k problematice koordinace a zajišťování elektronických informačních zdrojů na vysokých školách. Tento úkol byl splněn a výsledek je předkládán výroční konferenci k diskusi. Předkládaný materiál shrnuje zkušenosti, poznatky a názory představitelů knihoven a informačních středisek vysokých škol, získané v průběhu posledních let, kdy došlo k výraznému a velmi rychlému rozvoji zpřístupňování elektronických informačních zdrojů. Tento materiál se především snaží reagovat na skutečnost, že v r. 2003 bude ukončen čtyřletý program MŠMT LI „Informační zdroje pro výzkum a vývoj“ a je tedy nutné zamyslet se nad dalším vývojem stavu, kterého bylo v této oblasti podpory vědecké práce na vysokých školách v České republice dosaženo. Pokračování podobného programu, tak jak to zmiňuje přípravo-

vaný Národní program výzkumu, je prakticky jedinou možností, jak zajistit kontinuitu a aktualizaci dnes dostupných nákladných informačních zdrojů. Sumarizované zkušenosti z knihoven na jednotlivých školách jsou cenným materiálem jak pro vysokoškolské knihovny samotné, tak pro východiska dalšího programu na podporu zpřístupňování informačních zdrojů pro výzkum a vývoj. Materiál byl připraven členy výkonného výboru AKVŠ, předložen k diskusi odborné komisi pro elektronické informační zdroje, jejímiž členy jsou zástupci většiny vysokých škol. Po zapracování celé řady připomínek a dosažení konsensuální shody byl upraven do podoby stručné sumarizace hlavních aspektů a doplňující důvodové zprávy.

Činnost odborných komisí

Odborná komise pro informační výchovu a informační gramotnost

předsedkyně: PhDr. Ludmila Tichá (ČVUT)

Tato komise pracovala od roku 2000 jako pracovní skupina pro informační výchovu a po založení AKVŠ se stala jednou z jejích odborných komisí. K práci v této komisi se přihlásili pracovníci knihoven 15 vysokých škol a 3 veřejných knihoven. Pro komunikaci v rámci komise slouží elektronická konference vychova@cvut.cz. V roce 2002 se sešli její členové na jednom společném setkání (celkem v pořadí 4.). Předmětem jednání byly diskuse o integrování informační výchovy do učebních osnov a přípravě výuky a o vlivu informační výchovy na informační chování uživatelů a na služby knihoven. Byl předložen a upraven návrh na doplnění webových stránek a navrženy úpravy dotazníku o využívání elektronických informačních zdrojů, který je chápán jako jedna z metod hodnocení účinnosti informační výchovy. Další aktivity proběhly v elektronických diskusích. Z výsledků jedné z nich vyplynula představa o kurzech pedagogické průpravy, které následně zorganizovala školící střediska Státní technické knihovny a Národní knihovny ve dvou kurzech: „Ovládání prezentační techniky“ a „Lektorské dovednosti“. Výsledkem druhé diskuse byly připomínky k dokumentu Ústřední knihovnické rady „Strategie knihoven 2003-2005“.

Odborná komise pro elektronické informační zdroje

Předsedkyně: Ing. Barbora Katolická (ZČU)

Tato komise zahájila činnost v únoru 2002, má 18 členů ze 17 vysokých škol. V průběhu roku 2002 se sešla dvakrát a na začátku roku 2003 potřetí. Pracovní úkoly byly řešeny prostřednictvím elektronické konference eiz@list.zcu.cz. Komise se zabývala koordinací elektronických informačních zdrojů (dále jen EIZ) na vysokých školách, problematikou statistik o jejich využití. V létě 2002 komise zpřístupnila databázovou aplikaci, ze které jsou dostupné základní informace o elektronických informačních zdrojích na vysokých školách (<http://eiz.zcu.cz>). Databáze nabízí uživatelům získat lepší orientaci v množství dostupných elektronických informačních zdrojů, tj. které konkrétní zdroje má která vysoká škola. Data jsou pravidelně aktualizována členy odborné komise. Takto získané informace lze považovat za přínos pro přípravu budoucích konsorcií. Na začátku roku 2003 se členové komise zabývali materiálem k problematice EIZ, který připravil VV. Materiál byl široce diskutován, připomínky členů komise byly zapracovány. Komise se bude v roce 2003 zabývat rozšiřováním databázové aplikace o část věnovanou statistikám a přípravou koordinace zajišťování EIZ v období po programu LI.

Odborná komise – Pracovní komise pro vysokoškolské knihovny RVŠ

Předsedkyně: PhDr. Miloslava Faitová (ZČU)

Tato komise byla ustavena 5. 2. 2003, má 14 členů z 12 vysokých škol. První setkání proběhlo 10. 4. 2003. Komise pro vysokoškolské knihovny RVŠ již desátým rokem působí jako poradní orgán RVŠ. Její propojení s AKVŠ bude jistě přínosné pro oba subjekty. Prvním konkrétním úkolem bude spolupráce s VV na jednáních kolem novely knihovního zákona.